

ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΟΙ ΑΡΕΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ;

Δημήτρης Κ. Μπάκας

Στην εποχή μας, ουσιαστικά, δεν μιλάμε καθόλου για αρετές, με εξαίρεση το Χώρο της Θρησκείας. Φυσικά, το ότι δεν μιλάμε για τις αρετές και τις αγνοούμε δεν σημαίνει ότι είναι άχρηστες στη ζωή μας. **Είναι απόλυτα αναγκαίες.** Αποτελεσματικότερο πρακτικά αποδεικνύεται **να διδάσκονται και να καλλιεργούνται οι αρετές** παρά να καταδικάζονται τα ελαττώματα. Κανένας λογικός άνθρωπος δεν θα επιθυμούσε να υπάρχουν περισσότερα σωφρονιστήρια παρά Σχολεία!

Οι αρετές δεν μάς **επιβάλλονται**, αλλά **καλλιεργούνται** με τη βούλησή μας. Ο εξαναγκασμός, σε ένα βαθμό, παίζει ρόλο στα αρχικά στάδια της ζωής μας, τότε που μαθαίνουμε να διακρίνουμε το καλό από το κακό. Η γνώση και η πράξη του αγαθού είναι ο **στόχος της αγωγής**, ώστε με το **έθος** να αναπτυχθεί το **ήθος** και η **ηθική**.

Η μέθοδος της συντριβής της προσωπικότητας και στη συνέχεια της ανάπλασης νέας είναι πλέον παρωχημένη και ακατάλληλη για την ανάπτυξη ανθρώπινων υπάρξεων. Ωσαύτως, η **πλήρης ασυδοσία** είναι **εγκληματική**, καθόσον καταστρέφει κάθε υγιές στοιχείο της προσωπικότητας. Η υγιής **αγωγή** κινείται στη **χρυσή αναλογία** του μέτρου, αλλά με μεγαλύτερη πάντα συνιστώσα την καλλιέργειά του **αγαθού** και δευτερευόντως την περιπτωσιακή τιμωρία.. **Η διόρθωση των ελαττωμάτων με την καλλιέργεια των αρετών είναι η πιο σωστή μέθοδος, καθόσον επιφέρει τα πιο εμμενή αποτελέσματα.**

Κανένας άνθρωπος **δεν γεννιέται ενάρετος!** Απλά έχει προδιαθέσεις βιολογικές. Οι αρετές είναι **επίκτητες ποιότητες**, είναι «οι επαινετές έξεις» (Αριστοτέλης). **Είναι ψυχικές δυνάμεις για πράξη του αληθινά ωραίου καλού.** Η ολιστική Αρετή είναι η ειδοποιός διαφορά του Ανθρώπου. Η υπεροχή του ανθρώπου, που σημαίνει σκέπτεται με **ορθή κρίση** για να προσεγγίσει την **Αλήθεια**, συναισθάνεται για να βιώσει το **Κάλλος** και έχει την βούληση να πράξει το **Αγαθό.** **Είναι η ανθρωπινότητά μας. Αυτό που είμαστε, αυτό που μπορούμε να πράξουμε, ως αποτέλεσμα αυτού που καταφέραμε να γίνουμε.** Φυσικά πάντα με τον διπλανό μας μέσα στην Κοινωνία. Μια αρμονική σύνθεση της **βιολογικής μας ανθρωποποίησης** σε συνδυασμό με τον **εξανθρωπισμό μέσα στην πολιτισμική αγωγή μας.** Είναι η **προσωπικότητά** μας. Αυτή είναι η **ουσία της αγωγής και της Αρετής** μας.

Οι αρετές **διδάσκονται** και μάλιστα το λυσιτελέστερο μέσον είναι το **παράδειγμα.** Δεν διδάσκονται με ολίγα απλά περιληπτικά άρθρα, τα οποία, όμως, πιθανότατα να μάς βοηθήσουν στον ελάχιστο βαθμό για να αντιληφθούμε πώς θα έπρεπε να είμαστε. Πόσες φορές δεν έχουμε εκ των υστέρων αντιληφθεί ένα σημαντικό λάθος μας που οφείλεται σε αυταπάτη, λόγω ελλιπούς φρόνησης που μας οδηγεί στην αλήθεια. Ποιος από εμάς δεν ξεπέρασε τα προσωπικά του όρια και έπαθε κάποιο σοβαρό κακό λόγω έλλειψης εγκράτειας (σωφροσύνης). Πόσες φορές δεν παραλύσαμε από τον φόβο και μάς χρειάστηκε η ευψυχία (θάρρος); Το να κατηγορούμε και να καταγγέλλουμε τα πάντα είναι **μια θλιβερή και μίζερη ηθική.** **Οφείλουμε να συμμετέχουμε ενεργητικά στις αγαθές πράξεις.**

Όταν προσεγγίζει κάποιος τις αρετές διαπιστώνει πόσο πολύ απέχει από εκείνο που έπρεπε να είναι. Η ενασχόληση με τις αρετές είναι ένας συνεχής τραυματισμός του ναρκισσισμού μας. Οι αρετές είναι **ποιοτικές κορυφές** και ποιος άραγε μπορεί να ζει συνέχεια σε αυτά τα υψόμετρα της ηθικής! Απλά και να στοχάζεται κάποιος τις αρετές σημαίνει ότι αναμετρά την απόσταση που τον χωρίζει από την κορυφή. Τότε αισθάνεται ίλιγγο και αναδύεται η αρετή της **ταπεινοφροσύνης**, ως πρώτη επιβράβευση! Δημιουργείται ένα **ισχυρό κίνητρο.** Γι' αυτό λέμε ότι ένα απλό άρθρο ή ένα καλό βιβλίο μπορεί να αποτελέσει ως

ενδόσιμο-κίνητρο, έστω για ελάχιστους. Τα γραπτά κείμενα δεν αντικαθιστούν την πράξη και την εφαρμογή. Είναι χρήσιμα, όμως, γιατί κάποτε πρέπει να κάνουμε μια αρχή. Απομακρυνόμαστε από τον εγωισμό και βλέπουμε πιο καθαρά την πραγματικότητα. Δεν είναι λίγο! Είναι το πρώτο στέρεο βήμα. Αρχίζουμε να αντιλαμβανόμαστε την ανεπάρκειά μας. Αυτό είναι απαραίτητο για να αναδυθεί η βούληση για καλλιέργεια των αρετών, από την οποία δεν μπορούμε να παραιτηθούμε γιατί οι συνέπειες είναι επώδυνες.

Σε περιόδους κρίσεων αντιλαμβανόμαστε, εάν είμαστε ειλικρινείς με τον εαυτό μας, το ότι οι αδυναμίες υπήρξαν πιο ισχυρές από τις αρετές μας. Η τελευταία δοκιμασία στις συναπτές οικονομικές κρίσεις και, ίσως, στο αποκορύφωμα της πανδημίας του κορωνοϊού, απέδειξαν πόσο ανέτοιμοι είμαστε από πλευράς αρετών! Είχαμε μάθει να ζούμε με δανεικά και να περνάμε καλά, μακριά από τη φρόνηση! Το κύριο ενδιαφέρον η κατανάλωση αγνοώντας την εγκράτεια! Το εγώ έχει υπερισχύει παντού σε βάρος του δικαίου του διπλανού μας. Η αρετή του συνανήκειν παντελώς άγνωστη με συνέπεια η Κοινωνία μας να είναι ένα απλό συνονθύλευμα.....Και ποιος φταίει; Σίγουρα οι άλλοι! Εμείς ανεύθυνοι!

Όπως προετοιμάζεται ο στρατιώτης για την ώρα της μάχης έτσι και εμείς όλοι μας πρέπει να προετοιμάζουμε τα παιδιά μας για τις «μάχες» της ζωής. Μάχες κατά των προβλημάτων και των δυσχερειών που θα αντιμετωπίσουμε, οπωσδήποτε. Όχι κατά του διπλανού μας. Το συμφέρον μας είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με εκείνο του διπλανού.

Αυτά τα απλά οφείλουμε να προετοιμάσουμε τα παιδιά μας εμείς οι έμπειροι της ζωής. Η καλύτερη, όμως, διδαχή είναι το **καλό παράδειγμά μας**, που οπωσδήποτε θεμελιώνεται στην **δική μας αγωγή των μεγαλύτερων.** Γι' αυτό μιλάμε για **ανδραγωγία.** Και δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η αγωγή αναδύεται από την **Ολιστική Παιδεία.** Όχι από την απλή εκπαίδευση παροχής απλών γνώσεων αλλά από την ολιστική καλλιέργεια του σκέπτεσθαι, του συναισθάνεσθαι και ηθικώς πράττειν. Ήτοι από ένα **ολόγραμμα των αρετών.**

Οφείλουμε να ενστερνισθούμε εμείς πρώτα και να μεταλαμπαδεύσουμε και στα παιδιά μας όλες τις αρετές και ειδικά την ύπατη, τη **φιλοπατρία.** Αγάπη και φροντίδα τής Πατρίδας μας, που εξασφαλίζει όλα τα αγαθά. **Η ύπαρξή Της είναι προϋπόθεση της ζωής μας.**

Η μοναχικές προσπάθειες σε ένα χαοτικό κοινωνικό σύνολο φυσικά **δεν αναμένεται να έχουν άμεσο αποτέλεσμα.** Κανείς, όμως, δεν μπορεί να προβλέψει το πότε θα συντρέξουν κατάλληλες συνθήκες για να αναδυθεί μια **γενικότερη βούληση για καταβολή συντονισμένης προσπάθειας.** Τα ιστορικά παραδείγματα άπειρα! Συνήθως οι συνθήκες των θετικών αναδύσεων έρχονται μαζί με **τις επώδυνες κοινωνικές κρίσεις.** Εμείς περάσαμε και περνάμε τέτοιες κάθε είδους κρίσεις. Ίσως, να μεταβληθούν σε **ευκαιρίες διδασχής για ένα ευοίωνο μέλλον.**

Είμαστε πεπεισμένοι ότι αξίζει να ασχολούμαστε με την καλλιέργεια των αρετών μας σεβόμενοι τις εμπειρίες των Προγόνων μας. Δεν απευθυνόμαστε στους επαΐοντες (πώς είναι δυνατόν;), αλλά **στον μέσο πολυάσχολο πολίτη,** ο οποίος δεν έχει τον χρόνο να ασχοληθεί επισταμένως.

Οι αρετές είναι εκ των ων ουκ άνευ στη ζωή μας! Είναι οι αξίες μας ενσάρκωμένες! Συνιστούν το βασικό πνευματικό και ψυχικό «οπλοστάσιό μας» κατά των αδυναμιών μας. **Απαιτούν, όμως, σοβαρή προετοιμασία.**

Παρά τις επισημάνσεις ελάχιστων φίλων ότι συνιστούν για τους πολλούς ουτοπία, εμείς διακατεχόμαστε από **βελτιοδοξία και θα συνεχίσουμε την ταπεινή μας προσπάθεια.**

Δημήτρης Κ. Μπάκας

Ιανουάριος 2021